

PROPUNERE DE MODIFICARE A CODULUI DE PROCEDURĂ CIVILĂ – ADMINISTRAREA PROBELOR DE CĂTRE AVOCAȚI SAU CONSILIERI JURIDICI

Avocat Adina Lupu – Baroul București (delegat la Congresul Avocaților din anul 2020)

Propunerea de modificare a **art. 366, art. 368 alin. (2), art. 372 alin. (1) și art. Art. 378 Cod de procedură civilă și art. 45 alin. (2) teza a II-a din Ordonanța de Urgență nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru** prezintă în introducere argumentele pentru care această procedură este în continuare actuală și pentru care profită justițiabililor atât sub aspectul celerității cât și sub aspect economic (1). În a doua parte a propunerii vor fi prezentate principalele impedimente în accesarea acesteia de către justițiabili, rezultate din analiza practicii judiciare (2).

1. Introducere

a. Argumente istorice

S-au împlinit 20 de ani de la data publicării studiului de referință al domnilor profesori Viorel Mihai Ciobanu și Flavius Baias în Revista de Drept Comercial nr. 3/2001 intitulat „*Cercetarea procesului în cazul administrării probelor de către avocați – instituție nouă în procedura civilă română*” și totuși observațiile dumnealor sunt la fel de actuale și astăzi.

În studiul enunțat domnii profesori au susținut că „*avocații care vor aborda această procedură vor abandona, fără îndoială, concepția potrivit căreia au în față în primul rând un adversar și abia apoi un confrate cu care, din punct de vedere procedural, trebuie să conlucreze în interesul soluționării cauzei în mod legal și temeinic*”¹.

La fel de actuală este și afirmația domnului profesor Herovanu din 1926 „*O justiție bună trebuie să fie în primul loc simplă și repede*”, citată în studiul menționat².

Așadar, soluționarea litigiului civil într-un termen rezonabil a reprezentat un deziderat și în urmă cu aproape 100 de ani, ce din păcate nu a fost atins în prezent, deși instituțiile procedurii civile au fost succesiv modernizate.

Aș adauga în introducere pledoaria domnilor profesori în susținerea acestei proceduri: „*Caracterul sacru al împărțirii dreptății riscă să devină desuet nu prin inevitabila lui modernizare, ci prin încremenirea lui în forme care nu mai răspund exigențelor perioadei actuale. Justiția poate fi sacră în mentalitatea colectivă numai dacă pronunță soluții drepte, adică legale și temeinice, într-un timp cât mai scurt cu puțință, care apoi să poată fi executate de asemenea cu rapiditate, astfel încât conflictul social să se stingă nu numai în cadrul procesual, dar chiar în conștiința protagoniștilor săi. O astfel de imagine nu poate deveni realitate decât în măsura în care toți participanții la procesul civil sunt conștienți de responsabilitatea poziției și acțiunilor lor, care trebuie să se situeze strict în cadrul legal și etic ce*

---

¹ Viorel Mihai Ciobanu, Flavius Baias, Revista de Drept Comercial nr. 3/2001, p. 46.

² Idem, p. 29.

gouvernează conduita fiecăruia”³...”Această procedură poate să corespundă nevoilor cel puțin a unei părți dintre cei care se adresează justiției și îi avem în vedere pe comercianți, care ar trebui să fie interesați mai puțin de latura epică și vindicativă a procesului civil și mai mult de lămurirea raporturilor juridice dintre ei. Dacă doar o parte dintre aceștia vor opta pentru folosirea acestei proceduri înseamnă că ea își va dovedi utilitatea”⁴.

În prezent în litigiile cu profesioniști părțile au încercat accesarea procedurii de administrare a probelor de către avocați fără însă prea mult succes.

b. Obiecții istorice

De la data intrării în vigoare a prevederilor art. 241¹- art. 241²² (în actualul Cod de procedură civilă art. 366 – art. 388) au existat obiecții privind administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici.

Astfel, în doctrină⁵ procedura administrării probelor de către avocați a fost considerată „o procedură fastidioasă, bazată numai pe acordul părților, cu amestecul instanței în timpul administrării probelor și care, dacă vor fi cazuri de aplicare, va întârzia judecățile și va fi în dauna celerității, în orice caz al unui termen rezonabil cerut de art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului” (...) „Nu cunoaștem niciun singur caz în care această procedură să se fi aplicat”.

Un alt autor⁶ a considerat că „această procedură nu a fost bine receptată în practica judiciară, motivele putând fi fie anumite imperfecțiuni legislative, fie chiar spiritul combativ al românului, care refuză să accepte o procedură bazată, finalmente, pe o încredere ce trebuie acordată chiar adversarului din proces”.

În fine, un autor⁷ a explicat lipsa succesului accesării acestei instituții de către justițiabili prin aceea că „aceasta este soarta instituțiilor preluate din alte sisteme de drept, cu deosebire a celor receptate din dreptul anglo-saxon”.

c. Argumente și obiecții moderne

Dispozițiile art. 45 alin. (1) lit. h) din Ordonanța de Urgență nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru prevăd că se restituie jumătate din taxa judiciară de timbru plătită, când probele au fost administrate de avocați sau consilieri juridici, indiferent de modalitatea în care a fost soluționat procesul, după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

---

³ Idem, p. 30.

⁴ Idem, p. 46.

⁵ Benitio Diamant, *Observații și propuneri cu privire la proiectul noului Cod de procedură civilă – proiect publicat în Curierul Judiciar nr. 8/2008-*, Curierul Judiciar nr. 1/2009, punctul nr. 12, p. 57.

⁶ Mircea Ursuța, *Administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici conform Noului Cod de procedură civilă*”, Dreptul nr. 2/2017, p. 68.

⁷ Ioan Leș, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole*, Ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Editura C.H. Beck, București, 2015, p. 575.

Aceste dispoziții sunt asemănătoare cu cele din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, care la art. 63 alin. (2) prevăd că: *„instanța va dispune, la cererea părții interesate, restituirea taxei judiciare de timbru, plătită pentru investirea acesteia, cu excepția cazurilor în care conflictul soluționat pe calea medierii este legat de transferul dreptului de proprietate, constituirea altui drept real asupra unui bun imobil, partaje și cauze succesoriale, caz în care se vor restitui 50 de procente din taxa achitată”*.

Avantajul administrării probelor de către avocați sau consilieri juridici ar fi în primul rând unul economic, mai ales în contextul actual, întrucât partea nu ar mai achita în plus și onorariul mediatorului, ci doar onorariul avocatului pe care l-a angajat să îl reprezinte și ar genera aproximativ aceleași efecte ca în cazul medierii, respectiv restituirea a 50% din taxa de timbru achitată (în cazul conflictului soluționat pe calea medierii ce este legat de transferul dreptului de proprietate, constituirea altui drept real asupra unui bun imobil, partaje și cauze succesoriale), cu pronunțarea unei hotărâri de către o instanță de judecată. În acest fel justițiabilii ar fi încurajați să inițieze litigii noi în care probele să fie administrate de către avocați.

Totuși în privința medierii dispozițiile legale în vigoare sunt *„mai favorabile”*, în sensul în care dispozițiile art. 63 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator prevăd că instanța va dispune, la cererea părții interesate, restituirea taxei judiciare de timbru *„odată cu pronunțarea hotărârii”*. În schimb, dispozițiile art. 45 alin. (2) teza a II-a din Ordonanța de Urgență nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru prevăd că, *„în cazul prevăzut la alin. (1) lit. h) (n.n. când probele au fost administrate de avocați sau consilieri juridici) se restituie jumătate din taxa plătită, indiferent de modalitatea în care a fost soluționat procesul, după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești”*.

Așadar, pentru încuraja administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici ar fi benefică modificarea dispozițiilor art. art. 45 alin. (2) teza a II-a din Ordonanța de Urgență nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru în sensul restituirii a jumătate din taxa de timbru în cazul administrării probelor de către avocați sau consilieri juridici, *odată cu pronunțarea hotărârii*.

2. Impedimente în accesarea administrării probelor de către avocați sau consilieri juridici rezultate din analiza practicii judiciare

Deși procedura administrării probelor de către avocați sau consilieri juridici a fost menținută și în Noul Cod de Procedură civilă modul în care aceasta este reglementată în prezent îngreunează accesarea acesteia de către părți, prin intermediul avocaților sau a consilierilor juridici, mai ales în cazul litigiilor în care se administrează doar proba cu înscrisuri.

Prin reglementarea procedurii prealabile, în care instanța comunică părților înscrisurile depuse de acestea odată cu cererea de chemare în judecată și cu întâmpinarea, este dificilă administrarea probei cu înscrisuri de către avocați întrucât, potrivit art. 254 alin. (2) Cod de procedură civilă, dovezile care nu au fost propuse prin cererea de chemare în judecată sau prin întâmpinare nu mai pot fi cerute și încuviințate decât în cele cinci ipoteze excepționale reglementate în art. 254 alin. (2) Cod de procedură civilă.

Am dezvoltat în continuare **principalele impedimente** pentru care modul de reglementare a procedurii administrării probelor de către avocați sau consilieri juridici determină imposibilitatea accesării acesteia în **practică**⁸:

- **Luarea consimțământului părților la primul termen de judecată pentru administrarea probelor de către avocați, apoi încuviințarea de către instanță a probei cu înscrisuri și depunerea de către acestea a unei tranzacții nu îndreptățește părțile la restituirea parțială a taxei de timbru.** Instanța a motivat respingerea cererii de restituire parțială a taxei de timbru prin aceea că probele nu au fost administrate de către avocați, înscrisurile fiind comunicate în procedura prealabilă de către instanță. **Depunerea unei tranzacții nu echivalează cu administrarea probelor de către avocați (Decizia nr. 2943/12 decembrie 2013 a Tribunalului Argeș, partaj judiciar; Sentința civilă nr. 1255/7 iunie 2013 a Judecătoriei Câmpulung, partaj judiciar; Sentința civilă nr. 3320/21 iulie 2020 a Judecătoriei Cluj-Napoca);**
- **Atașarea de înscrisuri cererii de chemare în judecată nu echivalează cu administrarea probei de către avocați (Decizia nr. 126/9 noiembrie 2018 a Tribunalului Hunedoara, acțiune oblică);**
- Un alt impediment în calea administrării probelor de către avocați îl reprezintă **formalismul excesiv prin care instanța ia act de convenția părților privind administrarea probelor de către avocați sau consilieri juridici, prin încheierea de ședință la primul termen de judecată.** Instanța a considerat că **renunțarea reclamantului la judecată** la primul termen de judecată nu îl îndreptățește la restituirea a jumătate din taxa de timbru, chiar dacă acesta a motivat în cererea de restituire că probele au fost administrate de către avocați în procedura prealabilă, întrucât instanța nu a luat act de consimțământul părților privind administrarea probelor de către avocați prin încheierea de ședință (**Decizia nr. 359/19 mai 2015 a Curții de Apel București, pretenții - litigii cu profesioniști**). După încuviințarea probelor părțile pot opta, prin acord, ca mijloacele de probă încuviințate să fie administrate de către avocați (**Sentința civilă nr. 6456 din 11 septembrie 2014 a Judecătoriei Sector 6, pretenții**).
- Cererea de restituire parțială a taxei de timbru a fost motivată prin aceea că **mandatul a fost dat avocaților pentru reprezentare și administrare de probe.** Părțile au arătat că au plătit onorariile avocațiale „*pentru a fi reprezentate în fața instanței și pentru ca probele să fie administrate de către avocați*”. Cererea de restituire a taxei de timbru a fost respinsă de către instanță cu motivarea că părțile nu au urmat procedura administrării probelor de către avocați, în care programul de administrare a probelor a fost încuviințat de către instanță (**Decizia nr. 108/9 februarie 2016 a Tribunalului Ilfov, pretenții - litigii cu profesioniști**).

---

⁸ Practica judiciară provine din programul Sintact aparținând Editurii Wolters Kluwer.

- Cererea de restituire a jumătate din taxa de timbru ca urmare a administrării probelor de către avocați poate fi introdusă **numai după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești** pronunțate în cauză și astfel este prematur introdusă în cadrul litigiului (**Sentința civilă nr. 9514/28 iulie 2016 a Judecătoriei Constanța, acțiune în răspundere contractuală; Decizia nr. 191/16 septembrie 2020 a Curții de Apel Galați, obiect pretenții**), spre deosebire de prevederile art. 63 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator ce prevăd că instanța va dispune, la cererea părții interesate, restituirea taxei judiciare de timbru „*odată cu pronunțarea hotărârii*”;
- Instanța nu a dispus restituirea a jumătate din taxa de timbru, deși probele (audierea martorilor) au fost administrate de către avocați, conform prevederilor art. 366 Cod de procedură civilă (**Sentința civilă nr. 1414/21 iunie 2016 a Judecătoriei Sighetu Marmăției, obiect uzucapiune**);
- Singurul caz întâlnit în practică în care instanța a pus în vedere părților posibilitatea administrării probelor de către avocați dar părțile au refuzat (**Sentința civilă nr. 694/13 septembrie 2013 a Judecătoriei Drobeta Turnu Severin, acțiune în constatare (litigii cu profesioniști)**).

3. Propuneri de modificare a procedurii administrării probelor de către avocați sau consilieri juridici

Din analiza practicii judiciare expuse anterior a rezultat că **există un real interes al părților** de a apela la procedura administrării probelor de către avocați prin faptul că, pentru același onorariu achitat avocaților, ar putea obține restituirea a jumătate din taxa de timbru achitată la inițierea litigiului sau în căile de atac, ceea ce ar însemna o reducere substanțială a costului litigiului.

Am sintetizat următoarele **propuneri de modificare a Codului de procedură civilă și a Ordonanței de Urgență nr. 80/2013** privind:

1. art. 366 Cod de procedură civilă – Modificarea domeniului de aplicare a procedurii administrării probelor de către avocați sau consilieri juridici, prin includerea materiilor ce pot constitui obiect al medierii sau al altei forme alternative de soluționare a conflictelor, prevăzut de art. 60¹ din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, și în principal în materia dreptului familiei, în situațiile reglementate de art. 64 din aceeași lege: „*a) continuarea căsătoriei; b) partajul de bunuri comune; c) exercițiul drepturilor părintești; d) stabilirea domiciliului copiilor; e) contribuția părinților la întreținerea copiilor; f) orice alte neînțelegeri care apar în raporturile dintre soți cu privire la drepturi de care ei pot dispune potrivit legii*”.

2. Art. 368 alin. (2) Cod de procedură civilă coroborat cu art. 372 alin. (1) Cod de procedură civilă – Modificarea articolelor enunțate în sensul în care odată cu cererea de chemare în judecată avocații să atașeze și programul de

administrare a probelor. Acestea vor putea fi comunicate și pârâtului, care va putea atașa la întâmpinare și propunerea privind programul de administrare a probelor și o va comunica reclamantului. În camera de consiliu va putea lua act de manifestarea de voință a părților ca probele să fie administrate de către avocați și la termenul de încuviințare a probelor se va pronunța cu privire la programul de administrare a probelor propus de părți.

3. **Art. 378 Cod de procedură civilă** – Autentificarea declarațiilor consemnate de către un notar public este inutilă. Există programe software care redau în scris discuțiile orale.

4. **art. 45 alin. (2) teza a II-a din Ordonanța de Urgență nr. 80/2013** – Pronunțarea cu privire la restituirea a jumătate din taxa de timbru odată cu pronunțarea hotărârii, la fel ca în cazul medierii.

Pot exista desigur și alte propuneri pentru îmbunătățirea accesului părților la procedura administrării probelor de către avocați sau consilieri juridici.